

վրնս, Գլէրբի, Օ. Լէնց, Հոհոյ և այլն: Քոնկոյի ափունքը
Ժամանեցին վերջերս Ճոնսթըն, Թոմսըն և Շարբ անգղիացիք:

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՄԱՐԴԻԿ

Աւելի ստոյգն ըսելու համար՝ այս յօդուածը պէտք էր կոչել « Բարձր և ցած մարդիկ » Անգղիացւոց յոյժ գործադրական բառերը գործածելով, որպէս զի չըլլայ թէ Ֆիզիզական բարձրութիւն կամ մեծութիւն, որոյ վրայ պիտի խօսինք, բարոյականին հետ չփոթենք:

Հռչակաւոր յոյն քանդակագործն Պոլիկլէտ, որ ժամանակին ամենէն աւելի սրամիտ քննադատներէն մին էր, և ոչ միայն արուեստաւորի աչօք ուսումնասիրեր էր մարդկային կերպարանքը՝ այլ նաև իմաստասիրի մը, վճռեց որ մարդկային մարմնոյ արուեստական գաղափարականը՝ չափաւոր մեծութիւնն է. և թէ նախատիպ պատկերն՝ երկու ծայրերուն մէջ եղածն է, ինչպէս մեծին և փոքրին, նիհարին և գիրին, բարձրին և ցածին, որոնք նախնական կանոնաւոր ձևոյն զանազանութիւններն և վատթարացումն են:

Սակայն թուի թէ հնոց կարծիք այս նկատմամբ կամաց կամաց փոխուեր են. Լիսիպպոս Սիկլիոնացին՝ առաջինն եղաւ որ բացատրեց և ՚ի գիր անցուց իւր բազմութիւ գրուածոց մէջ այս նոր կարծիքը, այսինքն թէ նախատիպը՝ որ է ըսել բուն գեղեցկութեան կամ վայելչութեան նախազաղափարը՝ այն անձանց վրայ կը գտնուի որ սովորական չափէն քիչ մ'աւելի բարձր են. կ'ըսէր թէ « Հինք (այսինքն Պոլիկլէտ) կը ներկայացընեն զմարդ ինչպէս որ է, այսինքն միջահասակ. իսկ ես զայն կը ներկայացընեմ ինչպէս որ պէտք էր ըլլար »:

Հնոց այս կրկին կարծեաց մէջ՝ ՚ի դրական վայելչութեան՝ գաղափարականին և իրականին մէջ եղած յաւիտենական պատեւրազմը կը տեսնենք. յիշաւի գաղափարականն Լիսիպպոս իւր գրուածոց մէջ բնութենէն շատ չի հեռանար: Երկերոն հակառակ իւր ժամանակակցաց կարծեաց՝ կ'ըսէ թէ Պոլիկլէտի արձանաց վրայ կը տեսնէ գեղեցկութեան գաղափարականը, մինչդեռ Լի-

սիպպոսիւններուն վրայ նոյնը չի տեսներ։ Յայտնի է ուրեմն թէ Հռովմայեցւոց մեծամասնութիւնն ալ այս վերջնոյս կողմն էր. նոյն բանը կրնանք դուրսցել նաեւ նորոց համար. այսօրուան օրս ալ մարդկանց մեծամասնութիւնը՝ գաղափարակից է Սիկիոնի արձանագործին, և հաւասարապէս կրկին կատարեալ անձանց մէջ՝ միշտ բարձրագոյնը կ'ընտրէ։

Գերմանական ժողովրդական առած մը՝ բարձրահասակ անձինք բազմաթիւ տանց կը նմանեցընէ, յորս որչափ աւելի բարձրանաս՝ յարկերն այնչափ ևս կ'անշքանան։ Սակայն փորձով ապացուցեալ ճշմարտութիւն մ'է որ հանճարեղ անձինք՝ շատ աւելի յաճախ կը հանդիպին միջին հասակէն իսկ վար եղողներուն մէջ։ Պիղմարը և Մոլթեքէ բացառութիւն պէտք է համարուին. իմաստասիրաց ոչ մին բարձրահասակ էր։ Նշանաւոր զօրավարը և ռազմագէտը գրեթէ ամէնն ալ կարճահասակ էին. սկսեալ յԱտտիղասայ և ի Լէնկթիմուրէ մինչև ի մեծն Փրեզերիկոս, դուքսն Ուիլլինկդըն, Նէյսըն և Նաբոլէոն։

Նշանաւոր բանասիրաց և արուեստագիտաց դասուն մէջ բազմաթիւ են կարճահասակներն. ինչպէս Եզովրոս, Կոնփուկիոս, Որատիոս, Միլտոն, Տրայտըն, Տիքէնս, Մաքուլէյ, Բոթ, Սուիֆթ, Շիլլեր, Ուլլանտ, Միքէլանճէլօ, Ռաֆայէլ և Դիւրներ։ Մեծամեծ յեղափոխիչք, Լուտեր, Կալվին, Մէլանդոն, Երազմոս ամէնն ալ կարճահասակ էին. օրինակները կրնանք դեռ շարել, չըսեմ յանհուն՝ բայց յայտնի է թէ քանի մը էջ. այս ալ ծանօթ է որ առասպելաց, վէպերու և ամէն ազգաց պատմութեանց մէջ՝ կարճահասակ անձանց քաջութիւն և գերազանցութիւնն հռչակուած է ընդդէմ բարձրահասակներու։

ԲԱՐԻՁՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Թ Գաղղիա Արքունական Գրատան մը առաջին գաղափարն և ծրագիրն Ս. Լուդովիկոսի ժամանակէն կը սկսի (1226—1270), Մինչև նոյն ատեն երկրին մէջ գտնուած գրեանք՝ բազմաթիւ